

Nieuwsbrief nr 6.

4 juni 2007

Geachte deelnemers,

Hierbij ontvangt u de zesde nieuwsbrief in het kader van het project Actief Randenbeheer Drenthe. In deze nieuwsbrief vindt u de uitnodiging voor de veldbijeenkomsten op 14 juni en 22 juni a.s., informatie over het beheer van de randen, informatie over de monitoring die plaatsvindt, en enkele huishoudelijke mededelingen.

Uitnodiging Veldbijeenkomsten

U wordt hierbij nadrukkelijk uitgenodigd om deel te nemen aan één van de 4 veldbijeenkomsten op 14 juni of 22 juni. Doel is om de resultaten van de pilotranden uit 2006 en de nieuw ingezaaide randen van 2007 te bekijken en te bespreken. De plaatsen en tijden van deze bijeenkomsten zijn:

datum	tijd	plaats	Bedrijf	Adres
14 juni	10:00 – 12:00	Annen	Wijnholds	Annermoeras 6 (9468 TC)
	13:30 – 15:30	1 ^e Exloërmond	Speelman	1 ^e Exloërmond 42 (9573 PB)
22 juni	10:00 – 12:00	Geesbrug	Bussemaker	Coevorderstraat 19 (7917 PP)
	13:30 – 15:30	Klazienaveen	Hake	Dordsedijk 206 (7891 TJ)

Op elke locatie beginnen we op een pilotbedrijf uit 2006, waar de randen nu in het 2^e jaar liggen, maar bekijken we ook de nieuw ingezaaide randen (2007) bij een nieuwe deelnemer op een nabijgelegen bedrijf. Dat zijn respectievelijk de bedrijven Hoiting, Rodgers, Elema en Bruining v/d Berg. Er is volop gelegenheid voor discussie (b.v. maaibeleid, zie hieronder) en het stellen van vragen.

U bent natuurlijk welkom op het pilotbedrijf het dichtst in uw buurt, maar als datum of tijdstip slecht uitkomen, kunt u ook kiezen voor één van de andere drie bijeenkomsten.

Voor de organisatie van het programma en de verzorging van koffie e.d. is het prettig als u uw deelname vooraf wilt aanmelden. **Daarom graag een korte aanmelding met uw naam en de locatie waarbij u aanwezig zult zijn naar:**

Mw. Lieneke Voorbij, ✉ lieneke.voorbij@wur.nl of ☎ 0320 – 291 651

Maaien van de randen

Ons bereiken vragen over wanneer de randen gemaaid mogen worden. **In de vorige nieuwsbrief (nr 5) heeft daarover uitvoerige informatie gestaan.** De in 2007 nieuw ingezaaide randen moeten bij opkomst van veel onkruiden één of enkele keren geklepeld worden.

De randen uit de Pilot van 2006 hebben zich over het algemeen zeer goed ontwikkeld, en laten op de meeste plaatsen een uitbundige groei en bloei van diverse grassen, margriet, knoopkruid, weegbree en andere soorten zien. *Formeel* hebben we in de regeling vastgelegd dat deze randen vanaf het 2^e jaar pas in september 1x gemaaid mogen worden, met afvoer van het maaisel (zie tabel op volgende bladzijde). Maar gezien de ontwikkeling van de randen lijkt een bijstelling van die regel noodzakelijk.

Maaitijdstippen per type rand, zoals vastgelegd in de regelgeving van ARB Drenthe.

	Jaar 1	Jaar 2 en verder
Gras(kruiden)rand langs bouwland	<ul style="list-style-type: none">• Bij veronkruiding maaien of klepelen indien nodig (2x of 3x)• Maaien en afvoeren 1^e helft september	<ul style="list-style-type: none">• Maaien en afvoeren 1e helft september
Bufferstrook langs grasland	<ul style="list-style-type: none">• Maaien en afvoeren 2e helft mei• Maaien en afvoeren 1e helft september	<ul style="list-style-type: none">• Maaien en afvoeren rond 22 juni, gevold door beweiding.• Zonder nabeweiding nog éénmaal maaien en afvoeren in sept-okt

Wij begrijpen de zorg van enkele ondernemers over de grote productie van de pilotranden uit 2006 en de angst voor de zaadzetting in deze randen. Wachten met maaien tot 1 september is onder deze omstandigheden niet gewenst; niet voor u als ondernemer, maar ook niet voor een goede ontwikkeling van de kruiden in de randen. Echter, dat betekent dat we de regel moeten bijstellen. Tijdens de veldbijeenkomsten zullen we voor- en nadelen van verschillende tijdstippen met u bespreken. Wij willen tijdens de veldbijeenkomsten voorstellen om dit jaar de regeling aan te passen, en de maaibeurt (met afvoeren) te vervroegen tot begin juli (dus meteen na de veldbijeenkomsten). Dit kan als consequentie hebben dat een 2^e maaibeurt in september nodig is, maar ook dat zullen we gezamenlijk bespreken.

Daarom het dringende verzoek om tot aan de veldbijeenkomsten van 14 en 22 juni de pilotranden langs bouwland nog niet te maaien!!

In enkele randen is heel plaatselijk **Jacobskruiskruid** aangetroffen. Deze soort zit **niet** in het zaadmengsel, maar kan met de wind zijn ingewaaid in de periode dat de randen nog geen gesloten begroeiing hadden in 2006. Indien u het maaisel uit uw randen als hooi wilt gebruiken voor vee of paarden, dan raden wij u dringend aan om uw randen te inspecteren op de eventuele aanwezigheid van deze giftige plant, en om zonodig een locale bestrijding uit te voeren.

Via medewerkers van de Waterschappen bereiken ons berichten dat op enkele plaatsen op pilotbedrijven randen ontbreken, die in 2006 wel in de contracten zijn aangemeld. **Wij wijzen u er met nadruk op dat u verplicht bent om wijzigingen in de randen ten opzichte van het contract te melden bij het Waterschap!** Het niet melden van gewijzigde of verwijderde randen kan in het uiterste geval leiden tot inhouding of terugvordering van de vergoedingen. Dus neem tijdig contact op met uw Waterschap, indien uw randen niet meer overeenkomen met de aanmelding in het contract.

Bufferstroken en het schonen van sloten

Binnenkort begint weer de schouw van sloten en het maaien van taluds en watervegetaties. Een grote zorg is dat daarbij de nieuwe akkerranden niet beschadigd worden of onder een dikke laag modder of slootmaaisel verdwijnen. We proberen daar immers te verschralen om bloemen meer kans te geven, maar die inspanning kan met één werkgang sloot schonen weer ongedaan gemaakt worden. Daarom zal PPO op 11 juni a.s. een overleg organiseren met de Waterschappen Hunze en Aa's en Velt en Vecht. Doel is om afspraken te maken over de manier waarop de Waterschappen en hun uitvoerders te werk zullen gaan langs de bufferstroken van het project. Mogelijkheden die besproken zullen worden zijn o.a. de vraag of maaisel over de bufferstrook heen langs de rand van de akker kan worden gelegd of juist bovenaan de insteek van het talud. Dit laatste lijkt een aantrekkelijke optie.

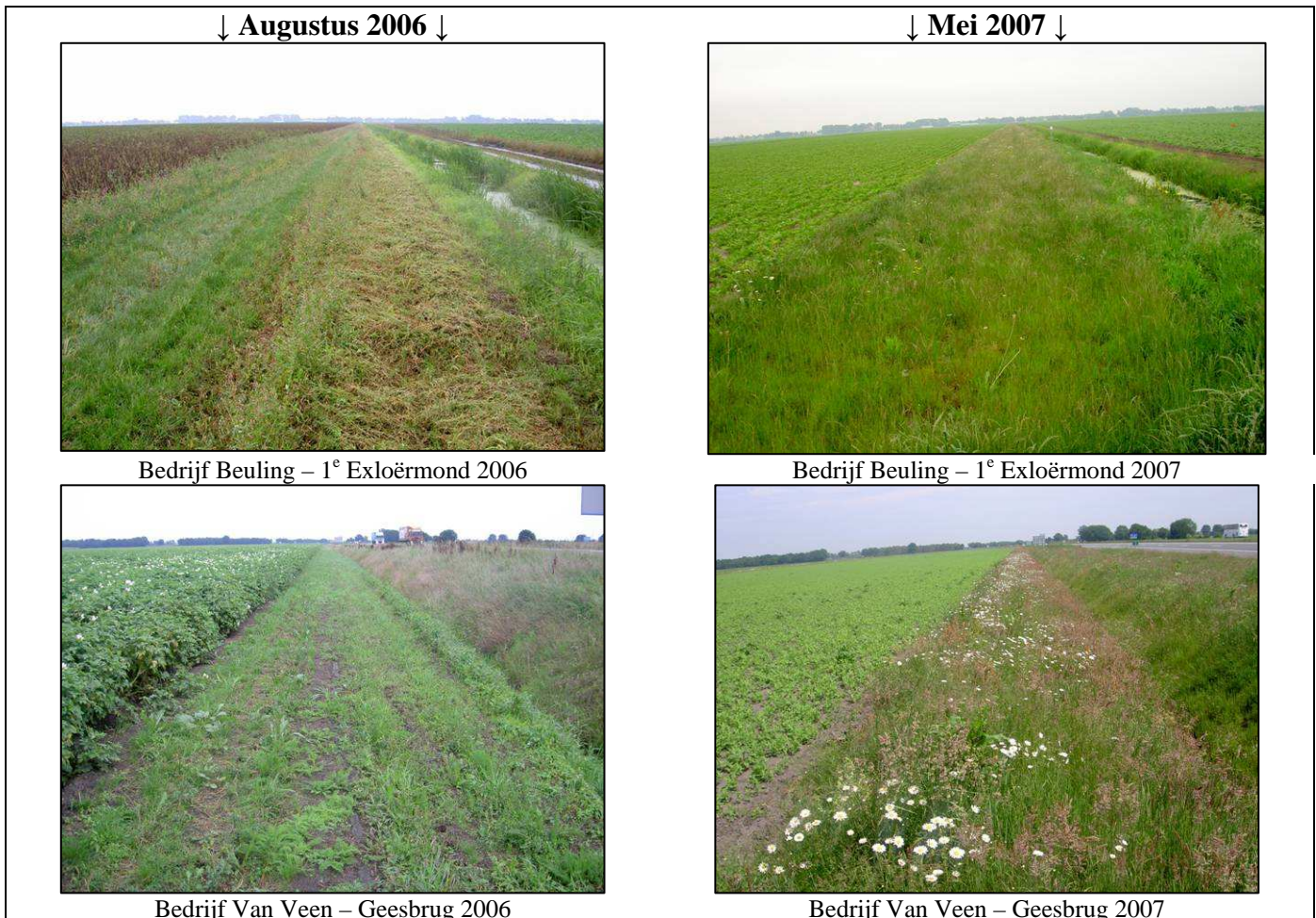
We zullen u tijdens de veldbijeenkomsten op 14 en 22 juni informeren over de uitkomsten van dit overleg. Wanneer u zelf sloten en taluds gaat schonen en maaien, of een loonwerker daarvoor opdracht geeft, vragen we u om goed te overwegen wat u met het maaisel doet. Als u dat op uw bufferstrook legt, zal de vegetatie daaronder verstikken en zal het voedselrijke materiaal uit de sloot leiden tot opslag van brandnetels, zuring, kweek en andere verstoringsonkruiden. Op 14 en 22 juni kunnen we dat bespreken.

Website van ARB Drenthe

In de eerste week van juni zal op de website van de Provincie Drenthe een reeks pagina's geplaatst worden over het project Actief Randenbeheer Drenthe. Er moet dan een verwijzing komen te staan onder de rubriek 'Natuur & Milieu'. Kijkt u de komende weken eens een keertje op: www.drenthe.nl/natuur. De website zal informatie geven over de achtergronden van het project, maar ook praktische informatie over aanleg en beheer van randen (zoals in de nieuwsbrieven ook verschijnt), en geeft links naar andere interessante en verwante websites.

Ontwikkeling van de randen

In augustus 2006 was er bij de pilot deelnemers zorg over de grote onkruidontwikkeling in veel randen. PPO heeft toen een beoordelingsronde gemaakt en adviezen uitgebracht voor maaien, doorzaaien, enz. Het is verheugend om te zien dat in mei 2007 veel van deze 'lastige' randen zich intussen ontwikkeld hebben tot prachtige randen met veel verschillende soorten grassen en kruiden. Op de volgende pagina staan enkele foto's die de situatie van 2006 en 2007 vergelijken. Op deze foto's komen de vele soorten bloemen en kruiden die er in mei 2007 staan niet zo goed uit de verf, maar we kunnen u verzekeren dat veel randen er prachtig bij staan!

Ook de komende tijd zullen enkele onderzoekers i.v.m. de monitoring de pilotbedrijven bezoeken. Zij zullen zoveel mogelijk proberen hun bezoek aan uw bedrijf aan te kondigen, maar soms wijzigen de plannen zich op het laatste moment (b.v. door het weer). Ook hebben zij vaak weinig tijd en zullen ze meestal rechtstreeks het veld in gaan, zonder zich bij u te melden. Graag vragen we uw begrip voor deze handelwijze. Heeft u een probleem, bel dan even met Klaas Wijnholds of Frans van Alebeek (z.o.z.).

Resultaten monitoring tot nu toe

Waterkwaliteit

Sinds voorjaar 2006 wordt er op 4 pilotbedrijven (2 op zandgrond, 2 op veengrond, steeds elk 1 veehouderij- en 1 akkerbouwbedrijf) door middel van peilbuizen en oppervlaktewatermonsters gemeten aan de kwaliteit van het grond- en oppervlaktewater. Maar tot nu worden er nog nauwelijks verschillen gemeten tussen de meetpunten met en zónder bufferranden. Dat is niet onverwacht, er zal een lange meetperiode nodig zijn om het effect van de bufferstroken op de waterkwaliteit aan te kunnen tonen.

Biodiversiteit

Op de pilotbedrijven zijn in 2006 in verschillende randen **vegetatie**-opnames gemaakt. In juli 2007 zullen die metingen herhaald worden, om te kijken hoe de randen zich ontwikkelen. De rattenvangers van beide Waterschappen hebben de afgelopen winterperiode een aantal pilotbedrijven bezocht en daarbij sporen van **zoogdieren** en de waargenomen **vogels** genoteerd. Zij hebben in totaal sporen van minstens 10 soorten zoogdieren waargenomen (muizen en vleermuizen niet meegeteld). Bijzonder zijn de meldingen van bunzing en steenmarter. Ook zagen zij (in de periode december 2006 – maart 2007, dus nog vóór het echte broedseizoen tenminste 29 soorten vogels (waaronder 250 rietganzen, en o.a. wulp, geelgors en watersnip).

In 2006 zijn voor het eerst met behulp van potvallen de **bodembeestjes** op 4 pilotbedrijven gemeten. Deze tellingen worden in juni-juli 2007 op 4 bedrijven herhaald. Er zijn grote verschillen in de aantallen bodembeestjes tussen de 4 bedrijven. Op de akkerbouwbedrijven vangen we 2x tot 5x zoveel bodemdieren als op het grasland van veehouderijbedrijven. Op de akkerbouwbedrijven zitten 1,5x tot 2x zoveel bodembeestjes in de nieuwe akkerranden dan in de kale controlestroken. Bij het akkerbouwbedrijf op zand maken de rovers samen 66% van de totale vangst uit, tegen slechts 21% op veengrond. Deze rovers, zoals loopkevers en spinnen, zijn gunstig voor de akkerbouw, omdat zij heel veel plagen (zoals slakken, rupsen en bladluizen) uit de gewassen kunnen wegvreten. Op veengrond lijken meer afvaleters (die plantenresten afbreken) te overheersen.

In 2007 is in mei een begin gemaakt met de monitoring van **vlinders** en **libellen**. Die zal in de zomer op de pilotbedrijven doorgaan. In de eerste telronde in mei zijn onder niet zo goede weersomstandigheden toch al 12 soorten libellen en 7 soorten dagvlinders in en langs de akkerranden waargenomen. Dat is een mooi begin.

De monitoring op de bedrijven geeft in het eerste jaar nog maar een voorzichtige indruk. De randen zijn nog volop in ontwikkeling, en eventuele verschillen tussen randen, bedrijven en grondsoorten kunnen pas na een langere periode en meer telwerk worden vastgesteld.

Wat staat er de komende tijd te gebeuren?

- Op 14 en 22 juni de veldbijeenkomsten (zie pagina 1)
- In juni-juli worden op 4 pilotbedrijven potvallen geplaatst en geleegd.
- Eind juni worden op 16 pilotbedrijven vegetatieopnames in de randen gemaakt.
- In juni, juli en september worden op 10 pilotbedrijven enkele malen de vlinders en libellen geteld
- Tijdens de veldbijeenkomsten hoort u wanneer u de randen kunt maaien, en hoe u het beste met het maaisel vanuit de sloten kunt omgaan.

Hopelijk is deze informatie duidelijk. Voor dringende vragen kunt u terecht bij:

Klaas Wijnholds (PPO-AGV)
Noorderdiep 211, 7876 CL Valthermond
Tel. 0599 66 25 77
klaas.wijnholds@wur.nl

Als reserve geldt Frans van Alebeek, PPO-AGV Lelystad, frans.vanalebeek@wur.nl (tel. 0320 29 16 15).